

Vagyon elleni erőszakos bűncselekmények

Btk. XXXV. Fejezet

Tóth Mihály

A fejezet bűncselekményei

- Rablás (365. §)
- Kifosztás (366. §)
- Zsarolás (367. §)
- Önbíráskodás (368. §)

Mind a négy bűncselekmény
vizsgakövetelmény

A rablások gyakorisága

- A *rablások* veszélyessége, biztonságérzetre gyakorolt hatása jelentős, abszolút számuk és arányuk azonban nem nagy (10 éves átlagban kb. évi 1800), az utóbbi években pedig folyamatosan csökken.

Ismertté vált RABLÁS:

- 2007: 3119, 2008: 3127, 2009: 3144
2010: 3385, 2011: 3186 2012: 3020
2013: 2298 2014: 1954 2015: 1440
2016: 1138 2017: 853 2018: 706
2019: 637

Rablás (365.§)

- (1) Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy evégből
 - a) valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, vagy
 - b) öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezi, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

- (2) Rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett erőszakot, illetve az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

Rablás minősített esetei

- 5-10 év

- a) fegyveresen
- b) felfegyverkezve,
- c) csoportosan,
- d) bűnszövetségben,
- e) jelentős értékre
- f) hivatalos, külföldi hivatalos vagy közfeladatot ellátó személy ellen,
- g) a bcs. felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére

- 5-15 év

- e) különösen nagy vagy ezt meghaladó
- f) e) + [a) - d)]
- g) f) + [a) - d)]

Értékhatárok (ismétlés)

A törvény alkalmazásában az érték, a kár, valamint a vagyoni hátrány

- a) ötvenezer-egy és ötszázezer forint között **kisebb,**
- b) ötszázezer-egy és ötmillió forint között **nagyobb,**
- c) ötmillió-egy és ötvenmillió forint között **jelentős,**
- d) ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint között **különösen nagy,**
- e) ötszázmillió forint felett **különösen jelentős.**

A rablás jelentős érték esetében minősül súlyosabban, szabálysértési alakzata nincs, így akár néhány forintos értékre elkövetett rablás ötmillió forintig alapeset, csak a büntetés kiszabása során veszik figyelembe az érték nagyságát.

19/2013. büntető elvi határozat

- I. **Rablás** valósul meg, ha az elkövető a fülbevalót a sértett füléből kitépve tulajdonítja el
- II. A **rablás** büntettének megállapíthatóságához megkívánt erőszak nem abszolút, hanem relatív természetű, mert mindig a terhelt és a sértett viszonylatában kell vizsgálni és eldönteni, hogy a konkrét esetben alkalmazott erőszak kizárhatta-e a sértett ellenállását vagy sem

További újabb elvi határozatok

- Elköveti a **rablás** bűntettét, aki a sértettet a táskája megszerzése érdekében meglöki, majd a táskáját megtartó menekülő sértettet üldözi, és miután utolérte, ismét meglöki, majd a táskáját a sértett kezéből kitépve azzal elszalad [Btk. 365. § (1) bek. a) pont].
- 4/2019 BED
- Társtettesként elkövetett **rablás** bűntettének minősül azoknak a tetten ért tolvajoknak a cselekménye, akik az erőszakot nemcsak a menekülésük, hanem az ellopott dolog megtartása végett is alkalmazzák [Btk. 365. § (2) bek. első ford., (3) bek. f) pont].
- 7/2018 BEH

Kifosztás (366. §)

(1) Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett

- a) úgy vesz el másót, hogy evégből lerészegíti, vagy bódult állapotát idézi elő,
- b) az általa más bűncselekmény elkövetése során alkalmazott erőszak, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetés hatása alatt álló személytől vesz el, vagy
- c) védekezésre képtelen illetve a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátpozottan képes személytől elvesz,

büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a kifosztást

- a) jelentős értékre,
- b) csoportosan,
- c) bűnszövetségben követik el

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a kifosztást

- a) különösen nagy vagy ezt meghaladó értékre,
- b) jelentős értékre, csoportosan vagy bűnszövetségben követik el.

2/1998. Büntető jogegységi határozat

A Btk. 322. §-a (1) bekezdésének *b*) pontja szerint minősülő kifosztás, ha az elkövető nyomban a sértett megölése után veszi el annak értékeit.

(Ha ezt később teszi: emberölés és lopás halmazata, ha az értékekért ment és ölt, előre kitervelten, nyereségvágyból, elkövetett emberölés)

1. Feladat

(MEGOLDÁS AZ UTOLSÓ ELŐTTI DIÁN)

- 1) A fizetésnapon együtt-italozást színlelve leitatja munkatársát, B-t, majd ittas állapotát kihasználva kiveszi B zsebéből a fizetését tartalmazó borítékot. A borítékban csak aprópénz van.
- 2) A együtt italozást színlelve leitatja B-t, aki bódult mély álomba zuhan. A ezt kihasználva elveszi B 1000 Ft-ját.
- 3) A egy hideg januári estén a kocsmából kilépve látja, hogy B (akit nem is ismer) részeg álomban az árookban fekszik. Kiveszi a zsebéből a pénztárcáját és otthagyja. B reggelre – a hajnali erős lehűlés miatt – kihűl és meghal.

Minősítse a Btk. szerint a három változatot.

Önbíráskodás, kényszerítés és zsarolás elhatárolása

	<i>motívum, illetve célzat</i>	<i>mód és elkövetési magatartás</i>	<i>eredmény</i>
<i>Kényszerítés (195.§)</i>		erőszakkal vagy fenyegetéssel mást arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön	jelentős érdeksérelem
<i>Önbíráskodás (368.§)</i>	jogos, vagy jogosnak vélt vagyoni igény érvényesítése		
<i>Zsarolás (367.§)</i>	jogtalan haszonszerzés		vagyoni hátrány okozása

4/2002. büntető jogegységi döntés a zsarolás stádiumairól

- A zsarolás bűncselekményének nem teljes (befejezetlen) a kísérlete mindaddig, amíg az erőszakos vagy fenyegető elkövetési magatartás miatt a passzív alany (a sértett) nem kényszerül a tettes akarata szerint valaminek a tevésére, nem tevésére, vagy az eltűrésére.
- A zsarolás befejezetlen kísérletétől való önkéntes elállásnak nem feltétele, hogy a tettes a (bűncselekmény megkezdésének tudatában levő) sértett tudomására hozza: a bűncselekmény véghezviteléről végleg lemond;
- ennek a büntethetőséget megszüntető oknak a megállapításához elegendő, ha a ráutaló körülményekből egyértelműen az következik, hogy az elkövető döntően belső elhatározásból hagy fel a külső körülmények által nem akadályozott elkövetési magatartás folytatásával, s lép vissza a bűncselekmény befejezésétől.

17/2013. büntető elvi határozat

I. Súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntettének befejezett alakzata valósul meg, ha a sértett halálának lehetséges következményével járó megverésének kilátásba helyezése hatására adja át a zsarolónak a követelt pénzösszeg egy részét.

II. A zsarolás tényállásszerűsége szempontjából a fenyegetés komolyságát, annak a sértetre gyakorolt hatása – nem pedig az elkövető ki nem nyilvánított szándéka – alapján kell megítélni.

A fenyegetés félelemkeltésre alkalmassága megállapítható, ha a halál lehetőségét is magában foglaló megverés ígérete a sértettet arra készíti, hogy a hatóság beavatkozását kérje

Zsarolás-önbíráskodás

- I. A **zsarolás és az önbíráskodás** büntettének elkövetési magatartásai azonosak, a két bűncselekmény az eltérő célzat alapján határolható el egymástól. A zsarolás célzata a jogtalan haszonszerzés, az önbíráskodásé pedig jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igény érvényesítése
- II. **Az önbíráskodás** szempontjából jogos a jogosnak elismert és perben érvényesíthető igény, amelynek teljesítését az elkövető – kihagyva a törvényes utat – meg nem engedett módon maga kényszeríti ki, jogosnak vélt pedig az az igény, amelynek jogi megalapozottsága vitatott vagy objektíve nem, csupán az elkövető megítélése szerint áll fenn, illetőleg az az igény is, melynek önkéntes teljesítését a törvény nem tiltja ugyan, de annak érvényesítésének peres utat nem biztosít
- III. **Zsarolás büntette** valósul meg ezért, ha a terhelt az erőszakot, fenyegetést minden ténybeli alapot nélkülöző módon, jogilag nem érvényesíthető követelés, egyértelműen jogtalan haszonszerzés érdekében fejti ki a sértettel szemben. Jogtalan a haszon akkor, ha a követelés alapjául szolgáló jogviszony teljesen hiányzik .
- [...]
- V. Önbíráskodásról nem lehet szó, ha a terhelt nyilvánvalóan nem érvényesíthető követelést támaszt a törvényben megjelölt erőszakos magatartással a sértettel szemben (13/2014. BEH)

2. Feladat

(MEGOLDÁS AZ UTOLSÓ DIÁN)

- Az I. és II. r. vádlottak magukat rendőrnek kiadva és házkutatást színlelve - azzal a fenyegetéssel, hogy ellenszegülése esetén őrizetbe veszik – „gyanús” arany ékszerei átadására kényszerítették az idős B.Nándornét. A sértettnek ugyancsak a lakásában lévő barátnője, S. Irma. gyanút fogott, határozottan igazolásra szólította fel a vádlottakat, akik ekkor S.Irmát félrelökve, s az ékszereket magukhoz véve kimenekültek a lakásból. A vád a Btk. 365.§. (2) bek.-be ütköző rablás büntette.
- Egyetért-e a minősítéssel ?

Ajánlott irodalom:

- Hollán Miklós: Az önbíráskodásról de lege lata et ferenda
<http://real.mtak.hu/65972/1/%C3%B6nbi%20superfinal15.pdf>
Bujdos Iván Ákos: AMIKOR A TETTENÉRT TOLVAJ RABLÓVÁ LESZ
http://ias.jak.ppke.hu/hir/ias/20182sz/15_BujdosIA_IAS_2018_2.pdf
- Ambrus István – Deák Zoltán: A kecskeméti városi Bíróság ítélete a dolog megtartásával elkövetett rablásról
(A tetten ért tolvaj által alkalmazott kompulzív erőszak (vagy nem minősített fenyegetés) esetén zsarolás és lopás valóságos halmazata
<https://jema.hu/article.php?c=219>
- FARAGÓ M. JUDIT : A kifosztásról
(Egy új törvényi tényállás megfogalmazása ürügyén)
http://acta.bibl.u-szeged.hu/6712/1/juridpol_041_123-134.pdf
Fenyvesi Csaba védőbeszéde egy fegyveres rablási ügyben
(A híres magyar perbeszéd c. könyv külön Pdf fájlban mellékelve)

Az 1. feladat megoldása

- Az 1) esetkör a kifosztás klasszikus esete, ami lerészegítés révén történt
- 2) esetkör esetében a lerészegítés révén öntudatlan állapotba került a sértett (nem pusztán részeg, vagyis elővigyázatlan, figyelmetlen, hanem öntudatlan)
- A 3) esetkör a kifosztás c) pontos alakzata (a kriminalisztikai szakzsargonban ezt „markecolásnak” nevezik).

A 2. feladat megoldása

- A cselekmény helyes minősítése hivatalos minőség színlelésével elkövetett zsarolás büntette (368 §. (2) bek. d.) pont), minthogy pedig az ékszerek megszerzése „egyszerű”, tehát nem élet, testi épség elleni irányuló közvetlen fenyegetés alkalmazása árán, zsarolás, s nem rablás és nem is lopás útján történt, így a „tetten ért *tolvajnak*” a dolog megtartását célzó erőszakos tetteire vonatkozó rablás (Btk. 365. § (2) bek.) sem állapítható meg.
- Az utóbb - bár a cselekménnyel összefüggően - S. Irmával szemben alkalmazott erőszak ezért - ha önmagában nem valósít meg bűncselekményt (pl. testi sértést) - ez pedig a jogesetből nem tűnik ki - a kérdéses esetben legfeljebb csak a büntetés kiszabása körében bír jelentőséggel.